

**ՍԵՐՏ ԳՈՐԾԱԾԿԱԾ ՆՈՒՅՆԱՐՄԱՏ ԲԱՌՈՒՅԹՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ
ՏԻՊԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈՎՀ. ՇԻՐԱԶԻ «ԹՈՆՂՐԱԿԵՑԻՆԵՐԸ»
ՊՈԵՄՈՒՄ**

ՍԻԼՎԱ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Հովհ. Շիրազի «Թոնղրակեցիները» պոեմում գործածված սերտ հարաբերություն ունեցող նույնարմատ բառերն իրենց ձևային կառուցվածքի տիպաբանական ձևերով բազմազան են: Նրանց սակավ մասը նույնակառույց է: Բոլորը նպաստում են արտահայտվող բովանդակության հուզականության ու արտահայտչականության խորացմանը:

Բանալի բառեր-տիպաբանություն, կառուցվածքային տիպ, բովանդակություն, սերտ հարաբերություն, ձևույթ (հիմնական, բառակազմական երկրորդական), հոգակապ, նույնարմատ, հուզականություն, արտահայտչականություն:

Սերտ գործածություն ունեցող նույնարմատ բաղադրություններն ուշադրություն են բևեռել տալիս իմաստների վրա, որի շուրջը ծավալվում է գեղագիտական նպատակադրումը: Հովհ. Շիրազի «Թոնղրակեցիները»¹ պոեմում այդպիսի կիրառություններն ակնառու են, առանձնանում են իրենց արտահայտչականությամբ և ունեն ձևային կառուցվածքային տիպաբանական տարբեր նորմեր (ձևային խորհրդանշանները գործածված են է. Աղայանի կողմից առաջադրվածներով², միայն *ներույթ* գիտաբառը կիրառված է հանրամատչելի *հողակապ* անվամբ, ու որպես խորհրդանիշ՝ սկզբնատառ *ն*-ի փոխարեն օգտագործվել է *հ*, բառագիտական ու ձևաբանական մակարդակների ձևային ամբողջականության տիպերը հարմար են այդպես ցույց տալու համար: Է. Բ. Աղայանն ուսումնագիտական մյուս աշխատանքում ձևային համար այսպիսի հարմար խորհրդանիշներ չի առաջադրում³ (էջ 208-218, նմանապես մյուս աշխատանքները⁴, իսկ Ա.Մ. Սուքիասյանի կողմից առաջա-

¹ **Հովհ. Շիրազ**, «Թոնղրակեցիները», Երևան, 2014, 328 էջ (փակագծերում տրված թվերը նշում են այս բնագրի էջերը):

² **Աղայան Է.**, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը ու խոնարհումը, Երևան, 1967, էջ 146:

³ **Աղայան Է.**, Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն, Երևան, 1984, էջ 208-218:

⁴ **Առաքելյան Վ., Էլոյան Ս., Խաչատրյան Ա.**, Ժամանակակից հայոց լեզու (ինչյունաբանություն և բառագիտություն), 1 հ., Երևան, 1979, էջ 248-250, **Ջահուկյան Գ., Աղայան Է., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ.**, Հայոց լեզու (ինչյունաբանություն և բառագիտություն), I մաս, Ա պրակ, Երևան, 1980, էջ 371-382:

դրված կառուցվածքային ձևությամբ անական վերլուծությունը փակագծերի տեսակների գործադրությունն է, որը նպատակահարմար չէ⁵ (էջ 225): Օրինակ՝ Ասա-աԱսա՝ *մարդանալ-դմարդանալ* արտահայտությունները, գործածված թոնդրակցիների և կաթողիկոսի վիճաբանությունում, ցույց են տալիս առաջինների դրական կարծիքը թոնդրական կյանքի վերաբերյալ և երկրորդի՝ Հուսիկ Աղավնունու թունտ երգիծանքը դրա վերաբերյալ, որով ժխտվում է նախորդների կողմից առաջ քաշված միտքը. –Է՛ր թոնդրակացար...//–Մարդացա՛, հա՛յր իմ:–/Թե՛ տմարդացար, կսատկես վաղը¹... (81):

Հեղինակը կարողանում է գեղագիտական փոքրիկ խոսքում հասարակ բառերի նույնարմատ կիրառությամբ երբեմն թոնդրակեցիների վերաբերյալ դժգոհություն արտահայտել՝ ազգային սերտությունը վնասելու կապակցությամբ՝ Ա-Ասա՝ *ծուռ-ծովել*. –Օ՛հ, ուրիշ ծուռ է ծովածը հայի՛ (249, ասացին արքան, վեհը՝ կաթողիկոսը, և իշխանները):

Երբեմն նույն արմատից բառ կերտող միջոցը ևս օժանդակում է արտահայտչականության խորացմանը՝ հատկապես *ան-* ժխտական բառակազմական երկրորդական ձևությամբ: Օրինակ՝ Ծաղրում, թեկուզ *քիծն անքիծ* բնության՝ (289):

Երբեմն նույնարմատ բաղադրիչների հեռացումով հնչեղությունը թուլանում է: Օրինակ՝ հատուկ անուններից, որ սակավ են՝ *Վան-Ջարեհավան՝* (72. Վան-Բիախնա...Բիախնա, *Տուշպա*. Վան-ի ստույգ մեկնությունը չկա (1. Հայոց Վան (վանող բազմաց⁶, ՀԱ, ՀԱնձ. Բ, հ. V, էջ 34) արքայի հետ են կապում, 2. *վանք* բառից⁷ (իրանական՝ բնակություն, ՀՀ, ՀԱԲ, IV հ., էջ 302), իսկ Ջարեհավանը՝ Ջարեհի վան՝ բնակատեղին. Ջարեհ պարսկական ծագմամբ անունը մեկնաբանված չէ, բայց նույն Հր. Աճառյանը *Հայերենի արմատական բառարանում* կապում է արաբական *ծովային խոր* հասկացության հետ): Այս հատուկ անունների արտահայտչականությունը, ինչպես նշել ենք, ուժեղ չէ: Գործածված է արքա Սմբատ-Հովհաննես Բագրատունու խոսքում՝ ուղղված Սմբատ Ջարեհավանցուն՝ –Հապա ինչո՞ւ չեք *Վանից* էլ խոսում,// Վանքերիս՝ իբր խլածն եք ուզում,–// Այս թոնդրագլխիկն ի՞նչ կուզե վանքից,// Չի էլ թոթովում իր հայրենիքից,// *Ջարեհավանից*, Ծաղկոտնից հայոց,// Մեծ Ավարայրից, որ դարձրին վայոց,// *Վանա* ծովից էլ՝ ում ծարավն ենք դեռ¹ (72):

⁵ Սուքիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու (հնչյունաբանություն և բառագիտություն), Երևան, 2004, էջ 225:

⁶ Աճառյան Հ., Հայոց անձնանունների բառարան, հ. Ե, Երևան, 1962, էջ 34:

⁷ Աճառյան Հ., Հայերեն արմատական բառարան, հ. IV, Երևան, 1979, էջ 302:

Իրար մոտ նույնարմատ գեղագիտական կիրառություն են դարձել հնագույն եզակի *ակ* և հոգնակի *աչք* հանրահայտ կառույցները, որոնք հիմա այդպես չեն գիտակցվում (*ակ*-ն առանձին չի կիրառվում, *աչք*-ը եզակի է գիտակցվում)՝ Աա-ԱԱա՝ աչք-սևակնել՝ (103):

Շիրազյան գեղագիտական կառույցներում հետաքրքիր արտահայտչականություն են ձեռք բերել այնպիսի բառեր, որոնց նպատակը կարծես երկաստիճան է: Հնչական ու իմաստաբանական սերտությունները կարծես սկզբնաձևին են մոտենում՝ բառախաղ ստեղծելով (կալամբուր⁸. էջ 30): Բառերը *հանճար*//*հանճարեղ* ու *անճար* //*անճարեղվել*-ն են՝ Ա-աԱ, աԱ-աԱաա-Հանճարեղն անճարեղվում՝ Հանճարն անճարից է նեղվում՝ (99): Այդպիսի բառային ոճական կիրառություններում գեղագիտական նպատակին ծառայողները հիմնականում երկուսն են (երեքը և ավելին հազվադեպ են, նույնն էլ վերաբերում է ձևույթների կառուցվածքային տիպերին): Երեք կամ ավելի խնդրո առարկա կառույցները մեծ մասամբ լինում են երկու կամ երեք տիպի ձևային կառուցվածքով: Դրանք տեղադրված են միևնույն կամ մերձ տողերում ու երբեմն մասնակցում են հանգավորմանը: Այսպիսի կառուցվածքային տիպերում *ան*- ժխտական բառակազմական երկրորդական ձևային կառույցները տարածված և ամենահնչեղն են: Օրինակ, ահա սպարապետ Վահրամ Պահլավունու կիրառած սուր քննադատությունը, որով շեշտվում է թոնդրական շարժման ազգակործան պայքարի վնասարարությունը՝ Աա-աԱա՝ ազնիվ-անազնիվ՝ Ո՛վ ազնիվ ազգի անազնիվ որդիք՝ (163): Քննարկվող այսպիսի նույնարմատ կառույցների ձևային մեկից վեցն են, և այդ բառերը տարբեր խոսքի մասեր են (հիմնականում նյութական իմաստ ունեցողներն են՝ գոյական, ածական, բայ. սակավ՝ թվական, մակբայ, դերանուն), և դրանցից կերտված անդամներն ունեն շարահյուսական տարբեր հարաբերություններ՝ ստորոգում, ստորադասություն, համադասություն, կամ դրանցից զուրկ են: Ահա խնդրո առարկա կառույցների տիպային խորհրդանիշների մոտավոր ցուցակը համապատասխան օրինակներով (հերթականությունն ըստ ձևային քանակի է. միայն հիմնական ձևային կազմվածքները (Ա) պարզ կամ արմատական տիպի են, բառակազմական երկրորդական ձևային առնչվողներն ածանցավոր տիպի են (աԱ/ Աա/ աԱա կամ մի քանի ածանցների բաղադրությամբ), մեկից ավելի հիմնական ձևային (Ա) պարունակողները՝ բարդ,

⁸ **Խլղաթյան Ֆ.**, Ոճաբանական բառարան (II լրացված և բարեփոխված հրատարակություն), Երևան, 2000, էջ 30:

ածանցովը՝ բարդ ածանցավոր տիպի՝ հոդակապով կամ անհոդակապ: Իրարից անջատ գրվող հիմնական ձևայինները բնութագրում են վերլուծական՝ հարադրական, տիպի բարդություններ, որոնք սակավ են. գիտական բնագավառում արժե ձևային վերլուծության ենթարկել քիչ մթագնավածները, անընդունելի է դրանք պարզ համարելը, իսկ *երկակի* արժեք ունեցողներն ըստ իրենց արժեքի կգործածվեն), քարացած քերականական երկրորդական ձևայինները բառակազմական երկրորդականների շարքում են դիտարկվել):

Ա-Աա (գոյական բայ տիպը շատ է)՝ ծով-ծովակ, ծիծաղ-ծիծաղել (36), դատ-դատել (49), խաչ-խաչել (51, 190, 302), նախիր-նախրապան (129), վանդակ-վանդակել (167):

Ա-ԱԱ (գոյական ածական տիպը շատ է)՝ բիծ-անբիծ (37, 159, 165), գլուխ-անգլուխ (43, 255), ազատ-անազատ (104), աստված-անաստված (320) են:

Ա-Աաա՝ ճորտ-ճորտանալ (49), աստված-աստվածային (62, 169, 175, 294), կույս-կուսանոց (65, 66, 70), մի-մենակ (մի-այն-ակ. 106), սուրբ-սրբություն (200) են:

Ա-Ահա՝ արքա-արքայական (44, 48, 219), ձի-ձիավոր (99):

Ա-ԱԱա՝ Հիսուս-անհիսուսանալ (175), հույս-անհուսացալ (280):

Ա-ԱԱ՝ այր-տեր (տի-այր, 68), խաչ-խաչքար (195), կին-տիկին (202), ճակատ-նեղճակատ//խոլճակատ (227), ձյուն-ձնծաղիկ (251), ափ-քարափ (325):

Ա-ԱհԱ (շատ)՝ աստված-աստվածամայր (35, 296), յոթ-յոթնագագաթ (42), վեճ-ոգեվեճ (54), կույս-կուսակրոն (69), վագր-վագրաորջ (168), խաչ-խաչագեն (247) են:

Ա-ԱԱա՝ հողմ-հողմնադաշտ (55), ջուր-ջաղաշ (59), ազգ-ազգությաշ (294):

Ա-ԱհԱԱ՝ աղվես-աղվեսազարդ (271):

Ա-ԱհԱա՝ մեծ-մեծակարող (70), խաչ-խաչակնքել (118), խոր-խորամանկել (195):

Ա-ԱհԱաա՝ մութ-մութնամուրդել (106), աղեղ-աղեղնալարվել (192):

Ա-ԱԱաա՝ ջուր-ջաղացք (54), փուշ-հազարփշանի (173):

Ա-ԱաԱ՝ Հիսուս-հիսուսընդդեմ (52), աստված-աստվածընդդեմ (326):

Ա-ԱհԱԱ՝ մարմին-մարմնալնկեր (78):

Աա-աԱ՝ մեղք-անմեղ (142, 290), սանձել-անսանձ (183), ամոքել-անամոք (270):

Աա-Ահա՝ շարել-շարական (83), վանդակ-վանդակել (94), մեղմիկ-մեղմավետ (138):

Աա-աԱա՝ տեղակ-անտեղյակ (57), զորք-անզորք (280), իրավ-անիրավ (288):

Աա-Աաա՝ նրբեղ-նրբենի (213), խարան-խարանել (227), սևել-սևանալ (304):

Աա-Աահա՝ իշխան-իշխանական (182), մեղք-մեղսավոր (290):

Աա-Աաաա՝ անկյալ-անկյալացյալ (64), թոնդրուիի-թոնդրակեցի (37, 117):

Աա-Աաաաա՝ Թոնդրակ//թոնդրակ-թոնդրակեցիք (37), գեղուիի-գեղեցկություն (256):

Աա-աԱա՝ ազնիվ-անազնիվ (163), զորք-անզորք (280), խելք-անխելք (224):

Աա-աԱաա՝ ասուն-անասնվել (109), բանիվ-անբանանալ (129):

Աա-ԱահԱ՝ լուսին-լուսնանման (304):

Աա-ԱհԱա՝ խաչել-խաչակնքել (308):

Աա-ԱհԱաաա՝ խոսք-աստվածախոսանք (285):

Աա-աԱաԱա՝ մեղք-չքմեղել (52. Չիք¹⁰-աԱա, 3. էջ 254-55):

Աա-ԱհԱա՝ վերք-բյուրավերք (299):

Ահա-ԱհԱ՝ վանական-վանահայր (89):

Աաա-աԱաա՝ մարդանալ-տմարդանալ (81):

Աաա-ԱհաԱ՝ աղվեսվել-աղվեսազարդ (271):

Աաա-Աաաաա՝ գեղջուկ-գեղջկանալ (175):

Ահաա-Ահաաա՝ ճգնավորյալ-ճգնավորվել (190):

Աաա-ԱԱա՝ ընկնել-ուժընկեց (131, 166):

Աաա-ԱհԱա՝ թոնդրակյան-թոնդրազխիկ (71-72), աղավնանալ-աղավնաճախրել (138), խաչված (<խուս)-խաչակնքել (140), խարանել-աղվեսախարան (252):

Ահաաա-ԱհԱ՝ ցեղավորված-բազմացել (287):

Աաաաա-ԱհԱաաա՝ մոնչալ-մայրամոռնչ (307):

աԱ-Աա՝ անզեն-զինյալ (281):

աԱ-Աաա՝ տգեղ- գեղեցիկ (208):

աԱ-ԱԱ՝ անզոր-հզոր (հու-զոր, 175):

աԱ-ԱաԱ՝ ընդդեմ-խաչընդդեմ (110), անդեմ-աստվածընդդեմ (326):

աԱ-ԱհԱ՝ անմահ-մարմնամահ (142), անաստված-աստվածաշեն (169):

- ահԱ-ԱհահԱ՝ ապացույց-մարմնաապացույց (149):
 աԱ-ահԱ՝ անզոր-ամենազոր (302):
 աԱ-աԱաա՝ անսահման-անսահմանություն (167):
 աԱա-Աաա՝ տմարդյա-մարդանալ (82):
 աԱա-աԱաաա՝ անասուն-անասնվել/անալ (109):
 աԱա-Աաաա՝ անմեղիկ-մեղանջալ, (105):
 աԱա-աաԱա՝ Մխիթար-անմխիթար (35):
 աԱԱ-ԱԱա՝ անսասան-սասանել (326. սան արմատը կրկնվել է¹¹, 5. էջ 177):
 աԱԱ-աԱԱաա՝ անշոշափ-անշոշափելի (168. շափ-շափ¹², 4. էջ 540, 547):
 ԱԱ-ԱհԱ՝ մարմնազատ-մարմնամերկ (129), աստվածորդի-աստվածակերպ (176) են:
 ԱԱ-ԱԱա՝ բուրվառ-բուրվառել (168, 312), համբույր-համբուրել (321):
 ԱԱա-ԱհԱ՝ խաչուրաց-խաչապաշտ (234):
 ԱԱա-ԱհԱա՝ երկբնակ- միաբնակ (52):
 ԱհԱ-ԱհԱա՝ եղնկամարմին-մարմնախոսք (219), հրաբուխ-հրաբուխել (321) են:
 ԱհԱ-ԱԱա՝ առնագեղ-առնացյա (41), խաչապաշտ-խաչուրաց (234, 304):
 ԱհԱ-ԱհաԱ՝ ոգեբույժ-ոգեներուժ (282), աստվածատուն-աստվածաընդդեմ (311):
 ԱհԱ-աԱԱա՝ վեհափառ-անփառունակ (309):
 ԱհԱ-ԱԱհԱ՝ արքայակալ-տիրակալ (տի-այր-ա-կալ, 219):
 ԱհԱ-ԱԱԱ՝ խաչաթուր-խաչհամբույր (185):
 ԱհԱա-ԱահԱա՝ շարավաշաղախ-մեղ/ր-ա-շաղ-ախ (177):
 ԱաԱ-ԱաԱաաա՝ մեկտեղ//մեկսիրտ-միամոռնչ (250):
 ԱահԱ-ԱահԱա՝ մոլորամիտ//մոլորաշավիղ-մոլորագնաց (142):
 Ա հ Ա-Ա հ Աա՝ հազար ու մի-հազար ու մեկ (320):
 Ա հ աԱ-ԱհԱ՝ զեն ու զարդ/ով-զինախումբ (47):
 Ա հ աԱ- ԱհաԱ՝ զեն ու զարդ/ով-քաջազարդ (47):
 ԱհԱ-ԱհԱաա՝ մարմնահոգ-մարմնապաշտանք (146):
 ԱհաԱ-ԱհԱԱա՝ մարմնաապացույց-մարմնաշոշափալ (149):
 ահԱ-ԱհահԱ՝ Ապացույց-մարմնաապացույց (149):
 ահԱ-ԱհԱ՝ նախագույժ-մահագույժ (311):
 ահԱաաա-աահԱաաա՝ բաղադրելի-անբաղադրելի (168):

ԱհԱաա-ԱահԱաա՝ ցնորախոսանք-ունայնախոսանք (282):

Ա-Աա-Աաա՝ մարդ-մարդուկ-մարդանալ (141), աստված-աստվածային-աստվածանալ (326):

Ա-Աա-Աաաաա՝ մի-միակ-մենակվել (236):

Ա-Աա-աԱ՝ հավատ-հավատալ-անհավատ (296):

Ա-աԱ-ԱհԱ՝ աստված-անաստված-աստվածաշեն (169):

Ա-Աաա-ԱհԱ՝ սև-սևանալ-սգասև (304):

Ա-Աաաա-ԱհԱ՝ մարդ-մարդկային-մարդածին (76), մարդ-մարդկություն-այրամարդ (191):

Ա-ԱհԱ-ԱաԱ՝ հայ-հայապահ-հայընդդեմ (94):

Աա-Աաա-ԱԱ՝ բնույթ-բնություն-բնագդ (261):

աԱ-ԱահԱ-ԱհԱ՝ անմիտ-մանկամիտ-հանդգնամիտ (147):

Աաա-ԱհԱ-ԱհաԱ՝ բուժարան-ոգեբույժ-ոգեներութ (282):

ահԱաաա-ահԱաաա-աահԱաաա՝ բաղադրություն-բաղադրելի-անբաղադրելի (168):

ԱԱ-ԱհԱ-ԱԱաա-շնագատ-ագատապետ-մարմնագատություն (201):

Նույնատիպ կառուցվածքի (իրար նման ձևույթներ ընդգրկող) տիպերի մերձ շարվածքը սակավ է: Դրանք առավել խտացնում, սաստկացնում են ասելիքը՝ նույնիսկ այն հակադրելով և տաղաչափական սահունությանն օժանդակելով: Օրինակ, ահա Սմբատ Զարեհավանցու կողմից քրիստոնյա եկեղեցականների բնութագրումները հակաքրիստոնեական, խաչին հակառակ լինելու կապակցությամբ, այսինքն՝ մարդասիրություն, ներողամտություն, գույք քարոզողը նաև հալածում, բանադրում, զավթում է շինականի հողերը, կախում, հրկիզում է իր սխալը հասկացողին, ընդդիմացողին, ինչպես՝ ԱԱա (սակավ՝ ԱԱԱա- բուրվառուրաց, շուրջառուրաց)՝-Մենք խաչուրաց ենք, մենք տաճարուրաց, //-Մատուռուրաց ենք, //Մենք՝ բուրվառուրաց, //-Շուրջառուրաց ենք, //Մենք՝ ուրարուրաց, - //Վեղարուրաց, -//Մենք՝ մատաղուրաց, //Կերոնուրաց ենք, -Մենք՝ կրոնուրաց, //Մենք հավիտյան ենք եկեղեցուրաց: (76)

Հնարավոր է, որ կառույցների հակադիր տիպերը մեկտեղված լինեն, որով ասելիքն առավել է խտացված, աստիճանավորված ու արտահայտիչ դրսևորվում: Հովհ. Շիրազի «Թոնդրակեցիները» պոեմում գեղագիտական այս հնարանքները միանգամից առավել շատ օրինակներով դրսևորվում են կաթողիկոսի՝ Հուսիկ Աղավնունու խոսքում՝ թոնդրակեցիների վրա բարկությունը թափելիս: Օրինակ, ահա մի հատված Վեհի՝ կաթողիկոսի խոսքից, որում Սմբատ Զարեհավանցու՝ աշխարհաստեղծման վերաբերյալ իմացության պա-

կասն է ուզում ցույց տալ, որը բառապաշարի հարստությամբ փայլող ու բառաստեղծական տաղանդով առանձնացող Հով. Շիրազի գրչի տակ ճանաչողական մի հիասքանչ համատեքստ է դառնում՝ մերկուղեղ-բթուղեղ՝ ԱԱ, անմիտ-մանկամիտ-հանդգնամիտ (վերջինս՝ նորակազմություն)՝ աԱ-ԱահԱ-ԱհԱ.

-Ո՛վ դու մերկուղեղ, ո՛վ դու բթուղեղ, ո՛վ դու մանկամիտ,
Թե աստված չկա՝ ինչո՞ւ ես աստված կանչում նեղ ժամիդ...

-... անմիտ եք այնքան... ո՛վ հանդգնամիտ, վա՛յս քո զարմին: (147)

Գեղագիտական այսպիսի կառույցներում, ինչպես տեսանք, Շիրազը նաև նորաբանություններ է կիրառել, դրանցից է՝ *մարմնագինի*. գեղամարմին-մարմնագինի (218)՝ ԱաԱ, որը հաջորդում է *մարմնամերկ* բառին:

Ահա պայմանական նշանների ձևային համակարգում չհակադրվող նույնարմատ բառատիպերի կառույցները:

Աա՝ խոսել-խոսք (106), զինվոր-զենք (148), լծկան-լծել (183), հրոսել-հրոսակ (220):

Աաա՝ սրբանոց- գառնանոց (71), աղոթք-աղոթարար (81), արտասվել-արցունք (93):

ահԱաա՝ բաղադրելի- բաղադրություն (168):

ԱԱ՝ բթուղեղ- մերկուղեղ (147), նեղճակատ-խղճակատ (227):

ԱհԱ՝ նրբագեղ-առնագեղ(41), շքախումբ-զինախումբ (47), խաչադող, խաչագող (83):

ԱաԱ՝ միաարոտ-միամսուր (75), մարմնաշահ-ոգեշահ (281) ևն:

ԱհԱա՝ միաբնակ-երկաբնակ (52), Ջորավանք-Նորավանք (59), սիրատենչիկ-մարմնատենչիկ (69), ցոփակյաց-մարմնակյաց-ոգեկյաց-ճգնակյաց (285) ևն:

ԱհԱաա՝ ինքնամերժանք-ինքնադրժանք (290):

ԱահԱ՝ հայրենանվեր-հայրենամոռ (285):

ԱաԱա՝ վանքուրաց-կյանքուրաց (69):

ԱԱԱա՝ շուրջառուրաց-բուրվառուրաց (76):

СТРУКТУРНАЯ ТИПОЛОГИЯ ТЕСНО УПОТРЕБЛЕННЫХ РОДСТВЕННЫХ СЛОВ В ПОЭМЕ ОВАНЕСА ШИРАЗА “ТОНДРАКИЙЦЫ”

СИЛЬВА МИНАСЯН

В поэме Ованеса Шираза “Тондракийцы” есть ряд тесно употребленных родственных слов. С типологической точки зрения они разноструктурны.

Такие сочетания способствуют созданию выразительной, экспрессивной речи. Редко встречаются сочетания с одинаковыми структурами.

Ключевые слова – выразительность, морфема (основная, словообразовательная), родственное слово, содержание, соединительный гласный, структурный тип, типология, эмоциональность.

THE STRUCTURAL TYPOLOGY OF WORDS OF THE SAME ROOT IN HOVANNES SHIRAZ'S POEM «TONDRAKETSINERY»

SILVA MINASYAN

This article deals with words of the same root in the poem of Hovannes Shiraz «Tondraketsinery». Most of these words have typologically different structures and only few are of the same. All of these words contribute to ameliorate the emotionality and expressiveness of the conveyed content.

Key words – typology, structural type, content, close relationships, form (basic, word-building, secondary), affix, of the same root, emotionality, expressiveness.